

Böyük Vətən müharibəsində qazanılmış tarixi Qələbədə Azərbaycanın xidmətləri, Bakı neftinin əhəmiyyəti danılmazdır. Müharibə başlanarkən 600 mindən çox Azərbaycan vətəndaşı cəbhəyə yola düşmüş və onun təqribən yarısı qayıtmamışdır. Lakin son günədək qəhrəmancasına döyüşənlər

Təltif vərəqəsində onun çox qısa bir vaxtda döyüş dəstələrinin çaydan keçməsinə şəxsən təmin etməsində göstərdiyi fədakarlıq vurğulanıb: düşmən mövqeyində olan Nerse çayının dərinliyi, eni və suyun axım sürəti haqqında kəşfiyyat məlumatlarının komandanlığa çatdırılmasındakı qəhrəmanlığına görə "Qırmızı

rından, dağıntılarından, ana-bacıların sinəsinə çəkdiyi dağlardan danışardı. Deyərdi ki, Vətən yolunda, torpaq uğrunda mübarizə aparmaq, döyüşmək, şəhid olmaq şərəfdir. Vətən anadır, namusdur, qeyrətdir...

Əsgərlikdən qayıtdıqdan sonra da ağır işlərdə çalışıb. Əkin-biçinlə məşğul olub. Briqadirlik edib, so-

Nə o illər unudulur, nə də qəhrəmanlıqlar yaddan çıxır

də az olmayıb. Onlardan biri— Məhəmmədsaleh Möhü oğlu Hüseyinov ikinci dünya savaşının qanlı cəbhələrini yararaq qələbə sevincini yaşayanlardan olub.

M.Hüseyinov 1923-cü ildə Qubadlı rayonunun Dəmirçilər kəndində anadan olub. Orta məktəbi bitirdikdən sonra 1942-ci ilin iyul ayında Böyük Vətən müharibəsinə gedən Məhəmmədsaleh 117-ci qvardiya atıcı Berdiçev diviziyasının 129-cu əlahiddə qvardiya istehkam taburunda kəşfiyyatçı-istehkamçı kimi döyüşlərdə fərqlənib, qəhrəmanlıq göstərib. Kəşfiyyatda olduğu vaxtlarda minalanmış sahələri müəyyənləşdirib, əsgərlərin, tankların həmin ərazilərdən itkisiz keçməsi üçün lazımı tədbirləri görüb.

Məhəmmədsalehin təltif vərəqəsində onun cəsur, mərd və qorxu bilməyən döyüşçü-istehkamçı olduğu qeyd edilir: "M.Hüseyinovun daxil olduğu taqım Zaqrobel rayonuna gedən yolun minalanması tapşırığını yüksək səviyyədə yerinə yetirib. O, istehkamçı cəbhə yoldaşları ilə birlikdə düşmənin yerləşdiyi ərazidən 40 metr məsafədə güclü pulemyot və avtomat atəşi altında üçxətli sahə üzrə 164 tank əleyhinə mina quraşdırıb. Təkcə özü əməliyyat dövründə 326 ədəd mina quraşdırılmasını reallaşdırıb".

M.Hüseyinov Zaqrobel rayonunda Seleş çayı üzərindəki düşmən tərəfindən dağıdılmış körpünün bərpasında da xüsusi fədakarlıq göstərib. Belə ki, o, bu işdə dayaq tirlərinin və döşmələrin düzülüşü tapşırığını çətin və mürəkkəb bir vəziyyətdə— düşmən təyyarələrinin uçuşu şəraitində nəzərdə tutulan vaxtda yerinə yetirib.

İkinci dünya müharibəsindən bizi uzun bir zaman ayırsa da, XX əsrin bəşəriyyət üçün bu dəhşətli dövrü, qanlı-qadali illəri yaddan çıxır. Böyük Vətən müharibəsində faşizm üzərində Qələbənin ildönümü münasibətilə hər il təntənəli mərasimlər keçirilir. Böyük Vətən müharibəsi veteranlarının qəhrəmanlığı qədərbilənliklə xatırlanır, həlak olan soydaşlarımızın xatirəsi ehtiramla yad edilir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva indiyədək sağ qalmış veteranlarla görüşür, onları Qələbənin ildönümü münasibətilə təbrik edirlər.

bayraq" ordeninə layiq görülüb. Qorxmaz kəşfiyyatçının ayrı-ayrı vaxtlarda cəbhədəki digər şücaətləri də qiymətləndirilib: "Şöhrət" ordeninin ikinci və üçüncü dərəcələri ilə, "2-ci dərəcəli Vətən müharibəsi" ordeni və "İgidliyə görə" medalı ilə təltif edilib.

İkinci dünya müharibəsində yaponlarla döyüşlərdə də iştirak edərək, 1946-cı ildə cəbhədən qayıdan Məhəmmədsaleh Hüseyinov Qubadlı rayonundakı "Komsomol" kolxozunda əvvəlcə təsərrüfat briqadiri, daha sonra isə kəndin sovet sədri vəzifələrində işləyib. Cəmaat arasında böyük nüfuz qazanıb. Elə buna görə də etimad göstərərək, onu kolxoz sədri vəzifəsinə seçiblər.

Oğlu Səxavət Hüseyinov deyir:

— Fəxr edir və qürur hissi

keçirirəm ki, atam cəbhədə mərdliklə vuruşub. O, müharibəyə gedəndə 19, cəbhədən qayıdanda isə 23 yaş olub. Bəli, 23 yaş... Ömrün gənclik çağı. Amma gəncliyin qayğısızlığını, bəxtəvərliyini yaşamayıb. Müharibənin ən qaynar nöqtələrində döyüşüb, şücaəti, qəhrəmanlığı orden və medallarla qiymətləndirilib.

Atam tez-tez müharibənin ağırıla-

vet sədri, kolxoz sədri kimi məsul vəzifələrdə işləyib. Heç vaxt dilindən "yoruldum" kəlməsi eşidilməyib. Dilinə yalan söz gəlməyib. Yaxşılıq, mərdlik, sözbütövlük həyat amalı olub. Bu əməksevərlik, zəhmətkeşlik, insanlara olan qayğıkeşlik, həssaslıq qandan, gəndən gəlib. Anam da elə olub... Onlar haqq dünyasına qovuşandan sonra da kəndin yaşlı adamları tərəfindən bu yaxşılıqlar heç vaxt unudulmayıb, hətta indi də, üstündən 70 ildən çox bir vaxt keçsə də, söz düşəndə bu barədə ürək dolusu danışirlar... Ümumiyyətlə, bizim kəndin, el-obanın adamlarında, necə deyirlər, güclü torpaq, Vətən sevgisi, zəhmətə, əməyə bağlılıq olub. Hallallıqla yaşamaq, halal çörək qazanmaq müqəddəs əməl kimi dəyərləndirilib.

Səxavət söhbətinin bu yerində indi erməni işğalında olan doğma Dəmirçilər kəndinin kitablarından oxuduğu, yaşlılardan eşitdiyi məqamlarını da xatırlatmağı unutmur: Kəndimiz 1993-cü ildə işğal edilib. Dəmirçilər kəndinin adı dəmirçilər tayfasının adı ilə əlaqədardır. XVI əsrdə Qızılbaş tayfaları sırasında adları çəkilən dəmirçilər sonralar

"Qazax tayfa birliyi"nin ən qüdrətli hissələrindən birinə çevrilib. İndi Azərbaycanda "şahsevənlər" və onlara birləşən səlcuqlar tayfa adlarını öz kəndlərində yaşadırlar. Bu kənd sakinləri arasında onların nəsiləri yaşayır. Qubadlının Dəmirçilər və Muradxanlı kəndlərində də həmin tirəyə məxsus ailələr çoxdur. "Dəmirçilər" sözü də Azərbaycan toponomiyasında geniş yayılmış yer adlarından. Kəndi Dəmirçilər nəslinə mənsub ailələr salıblar. Ulu babalarımız Şeyx Məhəmmədsaleh və Şeyx Vəyisin məqbərəsi son dövrlərə qədər Ermənistanın Qafan rayonunun Zeyvə kəndinin qəbiristanlığında idi. Yəqin ki, indi o məqbərələr də darmadağın edilib. Vaxtilə bu yerlər bizim torpaqlarımız olub. İndi qanıqən ermənilər o yurdlarda at oynadırlar.

Səxavət Hüseyinov söhbətini belə yekunlaşdırdı:—Cəmiyyətimizdə İkinci dünya müharibəsi iştirakçılarına həmişə böyük hörmət və ehtiram olub. Onların döyüşlərdə göstərdikləri rəşadət, müharibədən sonrakı bərpə və quruculuq illərində çəkdiyi zəhmət Vətənə xidmət nümunəsi — həyat dərsi kimi dəyərləndirilib. Onların əməlləri Vətəni sevmək, Vətən torpağını qorumaq və mənsub olduğu ölkəni inkişafa qovuşdurmaq dərsideir. Gənc nəsil bu dərsi mənimsəyərək özündən sonra gələnlərə ötürməli və beləliklə, nəsilər arasındakı varislik ənənələri davam etməlidir.

M.MÜKƏRRƏMOĞLU,
"Xalq qəzeti"